

รายงานผลการดำเนินงานโครงการ
โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน
ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

กิจกรรมย่อยที่ 1

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน

กิจกรรมย่อยที่ 2

การพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์

รหัสงบประมาณ 63A66114กกง14W03A18

คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำสงคราม ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร มีความหลากหลายของทรัพยากร และมีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ผสมผสานระหว่างเศรษฐกิจทุนนิยมกับเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ซึ่งผลจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรกระแสหลักคือการทำนาข้าว ทำสวนยางพารา อ้อย และแตงโม นั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนราชการ และประชาชนได้ตระหนักร่วมกันในการที่จะแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอีก จึงได้เข้าร่วมโครงการตำบลสุขภาวะกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตที่อาศัยธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมดังเช่นบรรพบุรุษเคยปฏิบัติสืบมา จึงเกิดรูปธรรมของการปรับเปลี่ยนวิถี อาทิ การแบ่งพื้นที่ไร่นาทำสวนป่าและพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ การทอผ้าพื้นเมืองย้อนยุค การทำหมอนไม้ปัก กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ กลุ่มผู้ใช้น้ำลำนํ้าสงคราม ป่าชุมชน การอนุรักษ์พันธุ์ปลา การใช้สมุนไพร การประมงพื้นบ้าน และเรื่องราวอื่นๆตามวิถีวัฒนธรรมของคนผู้อยู่ลุ่มน้ำสงครามที่พัฒนาเป็นการท่องเที่ยวชุมชนแบบโฮมสเตย์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะเกิดรูปธรรมของกิจกรรมชุมชนดังที่กล่าวมาข้างต้นบ้างแล้ว แต่ปัจจุบันชุมชนตระหนักดีว่ายังขาดการจัดการฐานข้อมูลที่เป็นระบบ ประชาชนมีความต้องการพัฒนาต่อยอดศักยภาพและกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ มีความต้องการพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนทั้งเรื่องขยะมูลฝอย น้ำเสีย การสุขาภิบาลที่พักอาศัย และความสะอาดเป็นระเบียบของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึกสู่เยาวชนในการสร้างชุมชนให้น่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีความมุ่งหวังร่วมกันในอันที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้นการจัดทำโครงการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรและเศรษฐกิจฐานรากรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนลุ่มน้ำสงคราม ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร จึงสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชา ตามโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนในเขตชนบท ในยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะผู้จัดทำ

2563

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ 1	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
กิจกรรมพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย	2
ตัวชี้วัดผลผลิต	3
ตัวชี้วัดผลลัพธ์	4
การติดตามและประเมินผล	4
ผลกระทบ	5
ระยะเวลาดำเนินการโครงการ	
ส่วนที่ 2	
วิธีการดำเนินการ	6
- กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน	6
- กิจกรรมที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์	9
ส่วนที่ 3	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจครัวเรือน	11
- ผลการสำรวจสภาพเศรษฐกิจครัวเรือนเป้าหมาย	11
- ข้อมูลทั่วไปครัวเรือน	11
- ทรัพย์สินของครัวเรือน	12
- สถานการณ์ซื้อโรงสี	18
- ที่ดิน	18
- ปศุสัตว์	22
- อาชีพและรายได้ของครัวเรือน	24
- รายได้พอสังเขปของครัวเรือน	26
- รายจ่ายของครัวเรือน	27
- หนี้สินของครัวเรือน	27
กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน	29
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าอบรม	29
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าอบรม	29
- ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- รายงานผลรายได้หลังการดำเนินโครงการ	32
กิจกรรมที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์	34
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าอบรม	34
- ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	35
- รายงานผลรายได้หลังการดำเนินโครงการ	37
ส่วนที่ 4 สรุปผลการดำเนินการ	39
- ข้อมูลทั่วไปครัวเรือน	39
- ทรัพย์สินของครัวเรือน	39
- บ้านและเครื่องจักรกล	39
- สถานการณ์ซื้อบ้าน	39
- สถานะการซื้อรถจักรยานยนต์	40
- สถานะการซื้อรถแทรกเตอร์	40
- สถานะการซื้อรถไถเดินตาม	40
- สถานะการซื้อเครื่องสูบน้ำ	40
- สถานะการซื้อโรงสี	41
- ที่ดิน	41
- ปศุสัตว์	42
- อาชีพและรายได้ของครัวเรือน	43
- รายได้พอสังเขปของครัวเรือน	43
- หนี้สินของครัวเรือน	44
- หนี้สินของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งเงินทุนให้กู้	44
- ตัวชี้วัดผลผลิต	44
- ตัวชี้วัดผลลัพธ์	46
ภาคผนวก	48

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำสงคราม ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร มีความหลากหลายของทรัพยากร และมีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ผสมผสานระหว่างเศรษฐกิจทุนนิยมกับเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ซึ่งผลจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรกระแสหลักคือการทำนาข้าว ทำสวนยางพารา อ้อย และแตงโม นั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนราชการ และประชาชนได้ตระหนักร่วมกันในการที่จะแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอีก จึงได้เข้าร่วมโครงการตำบลสุขภาวะกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตที่อาศัยธรรมชาติและเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมดัง เช่น บรรพบุรุษเคยปฏิบัติสืบมา จึงเกิดรูปธรรมของการปรับเปลี่ยนวิถี อาทิ การแบ่งพื้นที่ไร่นาทำสวนป่า และพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ การทอผ้าพื้นเมืองย้อนคราม การทำหมอนไม้ปักกลุ่มเลี้ยงโคกระบือ กลุ่มผู้ใช้น้ำลำนํ้าสงคราม ป่าชุมชน การอนุรักษ์พันธุ์ปลา การใช้สมุนไพร การประมงพื้นบ้าน และเรื่องราวอื่น ๆ ตามวิถี วัฒนธรรมของคนผู้อยู่ลุ่มน้ำสงครามที่พัฒนาเป็นการท่องเที่ยวชุมชนแบบโฮมสเตย์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะเกิดรูปธรรมของกิจกรรมชุมชนดังที่กล่าวมาข้างต้นข้างแล้ว แต่ปัจจุบันชุมชนตระหนักดีว่า ยังขาดการจัดการฐานข้อมูลที่เป็นระบบ ประชาชนมีความต้องการพัฒนาต่อยอดศักยภาพและกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ มีความต้องการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรและส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มจักสาน กลุ่มอนุรักษ์โคกระบือ กลุ่มทอผ้าคราม รวมถึงความเป็นระเบียบของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึกสู่เยาวชนในการสร้างชุมชนให้น่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยการดำเนินชีวิต อย่างพอเพียง และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีความมุ่งหวังร่วมกันในอนาคตที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้น การจัดทำโครงการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรและเศรษฐกิจฐานรากรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนลุ่มน้ำสงคราม ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร จึงสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชา ตามโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนในเขตชนบท ใน ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาการจัดการทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน และพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรม พื้นที่กลุ่มเป้าหมายและจำนวนเป้าหมาย

กิจกรรม	พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนเป้าหมาย	
			บุคคล	สิ่งของ
1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน	บ้านท่าก้อน หมู่ 1 และ 8 ตำบลท่าก้อน อําเภอบางบาล จังหวัดสกลนคร	1) คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มฯ	60 คน	มูลโคกระบืออัดเม็ด
		2) ศูนย์เรียนรู้การผลิตมูลโคกระบืออัดเม็ด	.....-.....	1 แห่ง
2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์	บ้านท่าก้อน หมู่ 1 และ 8 ตำบลท่าก้อน อําเภอบางบาล จังหวัดสกลนคร	1) คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มฯ	60 คน	ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา
		2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปอาหารจากปลา	.....-.....	1 แห่ง
รวมทั้งสิ้น			120 คน	2 แห่ง

ตัวชี้วัดผลผลิต (Output)

ชื่อตัวชี้วัดผลผลิต	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย	วัดกิจกรรมที่
1. คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มทำการตกลง MOU กับหน่วยงานภาครัฐ หรือร้านค้าในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือภาคีเครือข่ายเข้าร่วม	หน่วยงาน	3	1
2. มีศูนย์การเรียนรู้การผลิตมูลโคกระบืออัดเม็ดและกลุ่มดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง	แห่ง	1	1
3. ผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือ	ชิ้น	100	1
4. ความพึงพอใจของผู้ผลิตภัณฑ์มูลโคกระบืออัดเม็ด	ร้อยละ	80	1

ชื่อตัวชี้วัดผลผลิต	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย	วัดกิจกรรมที่
5. สื่อดิจิทัลผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบืออัดเม็ด			
6. ได้ช่องทางการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบืออัดเม็ด	เรื่อง	1	1
	ช่องทาง	1	1
7. สรุปลักษณะการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือเพื่อ ส่งเสริมธุรกิจชุมชน	เล่ม	3	1
1. คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มทำการตกลง MOU กับหน่วยงานภาครัฐหรือร้านค้าในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือภาคีเครือข่ายเข้าร่วม	หน่วยงาน	3	2
2. มีศูนย์การเรียนรู้กลุ่มแปรรูปอาหารและกลุ่มดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง	แห่ง	1	2
3. ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา	ชิ้น	100	2
4. ความพึงพอใจผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา	ร้อยละ	80	2
5. สื่อดิจิทัลการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา	เรื่อง	1	2
6. ได้ช่องทางการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลา	ช่องทาง	1	2
7. สรุปลักษณะการพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์	เล่ม	3	2

ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome)

ชื่อตัวชี้วัดผลลัพธ์	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย	วัดวัตถุประสงค์ ข้อที่
1. มีการพัฒนาและจัดระบบการจัดการทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนที่ชัดเจนเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ - ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน - ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์	ฐานการเรียนรู้	2	1,2
2. กลุ่มอาชีพสามารถผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ	กลุ่ม	2	1,2

ชื่อตัวชี้วัดผลลัพธ์	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย	วัดวัตถุประสงค์ ข้อที่
- ผลิตภัณฑ์จากมูลโคกระบือ - ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารจากปลา			
3. มีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ	คน	10	1
4. คริวเรือมีรายได้เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	30	2
5. มีการบูรณาการกับการเรียนการสอนใน รายวิชา การบัญชีต้นทุน และรายวิชาการตลาดออนไลน์	รายวิชา	2	1,2

การติดตามและประเมินผล

- 1) ประเมินความรู้ ความเข้าใจ แผนการดำเนินงานของกลุ่มภายหลังการอบรมทันที
- 2) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมภายหลังการอบรมเดือนละ 1 ครั้ง รวม 6 เดือน
- 3) ประเมินรายรับรายจ่ายระดับครัวเรือนจากบัญชีครัวเรือน ระหว่างเดือนมีนาคม ถึง สิงหาคม 2563
- 4) ประเมินรายได้เพิ่มของชุมชนจากกลุ่มต่าง ๆ ระหว่างเดือนมีนาคม ถึง สิงหาคม 2563

ผลกระทบ (Impact)

- 1) ประชาชนชาวบ้านทำก่อนสามารถรักษาทรัพยากรที่มีในชุมชนให้คงอยู่ สามารถพัฒนาให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสามารถหมุนเวียนใช้เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้อย่างยั่งยืน
- 2) ประชาชนมีงานในชุมชนตลอดปี ลดการออกไปทำงานรับจ้างนอกชุมชน และสามารถร่วมกันจัดการชุมชนให้น่าอยู่
- 3) มีภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยชุมชนของตำบลทำก่อน
- 4) งานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางของศาสตร์พระราชาตำบลทำก่อนได้รับการบรรจุเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาจังหวัดการผลิตและเพิ่มผลผลิตได้

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ/กิจกรรม และสถานที่ดำเนินการ

- ระหว่างวันที่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2563
- ตำบลท่าก๊อ อำเภอบางขัน จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินโครงการ

ที่	กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลาในการดำเนินการ
1	ประชุมคณะกรรมการดำเนินโครงการ	กุมภาพันธ์ 2563
2	เสนอโครงการ	กุมภาพันธ์ 2563
3	ดำเนินตามโครงการ	เมษายน 2563
4	สรุปผลการดำเนินการ	กันยายน 2563